

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

21. TÝDEN (20.5.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Početnost i druhové složení podobné minulému týdnu, s ohledem na počasí bude podobné až do konce týdne. Škodlivost zůstává lokální, prahy škodlivosti jsou překročeny jen na některých pozemcích nebo jeho částech. Přibývá vpichů v řapících brukvovitých rostlin od krytonosců, larvičky vyžírají chodbičky, ale dospělců je málo. Líhnou se larvy mandelinky bramborové, pokračuje kladení a žír dospělců, při opakovaných aplikacích střídat účinné látky k oddálení namnožení rezistentních jedinců. Pokračuje migrace třásněnek, které jsou i na listech brukvovitých. I po ošetření zůstávají v hrachu kyjatky - sledovat početnost. Začíná létat mšice zelná a vytváří první kolonie. S různou intenzitou se mohou objevit housenky zápředníčka, můr, bělásků, obaleče hrachového aj. Po deštích napadají okraje slimáci.

U některých škůdců zůstávají velké rozdíly mezi oblastmi i různými termíny sázení/setí na jednom pozemku. Škůdci mohou naletovat velmi rychle - je třeba monitorovat 2x týdně na více místech. Škodit mohou všechny druhy, které běžně škodí na přelomu května/června. U atraktivních plodin je účinné zakrytí porostů sítěmi proti hmyzu.

Brukvovitá zelenina - pokračuje kladení krytonosců do řapíků, objevují se chodbičky po žíru larev. Končí kladení květilky, výskyt dřepčků zůstává variabilní i v rámci jednoho podniku - od téměř nulových výskytů po požrané porosty s více než 10 dospělci/rostlinu. Občas jsou vidět vajíčka běláška řepového, mohou se objevit housenky zápředníčka, početnost dospělců zůstává nízká. Mohou se objevit housenky dalších druhů (můra zelná, m. kapustová aj.) Přibývá třásněnek, na listech občas posáté plochy. Vzácně se vyskytují vrtalky a první vajíčka molic.

Ostatní zelenina - pokračuje nálet třásněnek na cibuli a do dalších plodin. Výskyt mandelinky je zatím slabší, líhnou se larvy. Ve většině porostů hrachu zůstávají kyjatky, létá obaleč hrachový. Listy špenátu může napadnout květilka. Postupně budou naletovat mšice do různých plodin, okraje polí mohou poškodit slimáci. Létá osenice polní, můry, makadlovka řepná, škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku. Nerovnoměrné vzcházení bobovitých mohou způsobit larvy květilky všežravé, která vyžírá dělohy již pod povrchem půdy. Letošní jaro květilkám svědčilo, škody jsou již na sóji.

Rizikovi: krytonosci, dřepčci, třásněnky, mandelinka, housenky, květilky, drátovci, mšice, slimáci a další druhy

Krytonosci

- dospělců mnoho není, ale vpichů a požerků larev přibývá.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů. V řapících drobné, kulaté jamky nebo bělavá místa s vajíčky uvnitř. Larvy vyžirají řapíky listů a silné listové žilky, které zahnívají a tmavnou. Po rozříznutí uvnitř beznohé larvy s hlavou.

Ochrana - proti dospělcům před vykladením vajíček. Poškození od larev - odlomení napadených listů při sklizni.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- škodlivost zůstává lokální, v závislosti na lokalitě a pozemku.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí sítí proti hmyzu.

Květilka zelná

- končí kladení vajíček, projevují se škody žírem larev.

Monitoring - bílá vajíčka ve skupinách, méně často jednotlivě na kořenovém krčku a na dalších částech rostlin dotýkajících se půdy. Samice kladou přednostně na mladé rostliny nedlouho po výsadbě. Bílé beznohé a bezhlavé larvy na kořenech nebo uvnitř spodní části rostlin.

Ochrana - zakrytí netkanou textilií nebo sítěmi, moření sadby. Škodí na mladých rostlinách zničením kořenů (krnění až úhyn rostlin) nebo vžíráním do kedlubnů ležících na zemi apod. V porostech, kde škodí, se provádí ochrana proti dospělcům před

vykladením vajíček. U kedlubnů je prevencí zabránit dotyku konzumní části s půdou - nepoléhavé rostliny.

Hrách

- kolonie kyjatky se znovu rozrůstají, někde v kombinaci s mšicí makovou, početnost užitečných organismů většinou nedostatečná a bez postřiku může dojít k poškození. Do feromonových lapáků létá obaleč hrachový, brzy se objeví zrnokazi.

Monitoring - mšice po začátku schované v nahloučených listech vegetačního vrcholu. Mohou se sklepat do dlaně nebo misky, spolu se zrnokazi se zachytí i smýkáním. Obaleči se monitorují odchylem do feromonových lapáků.

Ochrana - mšice - mohou škodit přenosem viróz - ošetření na začátku výskytu, jinak až při namnožení kolonií a nedostatku užitečných organismů. Zrnokazi se ošetřují před vykladením vajíček a obaleči až na líhnoucí se housenky.

Zápředníček polní

- dospělci v porostech zatím v nízkých počtech, na sledovaných plochách housenky zatím nejsou, ale na řepkách již ano - v jiných oblastech již mohou škodit i na zelenině.

Monitoring - početnost dospělců je možné sledovat průchodem porostu nebo odchylem do feromonových lapáků. Zelené housenky jsou na spodní straně listů.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Třásněnky

- pokračuje nálet dospělců na cibuli, brukvovitou zeleninu a další plodiny. Mladá, vzešlá cibule zatím bez výskytu.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním.

Drátovci - larvy kovaříků

- riziko škod drátovci pokračuje.

Monitoring - před výsevem/sázením se počet larev zjišťuje návnadami (naklíčené obilí, kukuřice) nebo půdními výkopky.

Napadení rostlin drátovci se zjišťuje ohrabáním uvadajících rostlin nebo jejich vyrýpnutím a hledáním nažloutlých larev drátovců. Podobné příznaky mohou způsobit larvy dvoukřídlých nebo choroby kořenů.

Ochrana - na zamořené pozemky nebo jeho části nedávat citlivé plodiny. V závislosti na registraci použít granulované insekticidy nebo moření sadby.

Mšice zelná

- začíná nálet dospělců, první kolonie, početnost zatím nízká.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na spodní straně listů nebo ukryté v srdéčku.

Ochrana - v závislosti na poměru mšic a užitečných organismů. Většinou regulovány ochranou proti jiným škůdcům.

Mšice

- nových, okřídlených mšic zatím málo, počasí je příznivé, přelet se může obnovit.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na listech, u některých druhů i v půdě na kořenech.

Ochrana - mšice při migraci nemusí hned napoprvé najít vhodného hostitele a usadí se ke krátkému odpočinku na různých rostlinách. Pokud nejsou v blízkosti dospělé nymfy, počkat s ochranou až na další monitoring za několik dní.

Motýli

- začíná výskyt mūr, bělásků apod. Na sledovaný plochách housenky zatím nezjištěny, ale s ohledem na letošní lokálnost výskytu škůdců mohou na některých pozemcích již škodit.

Monitoring - na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Mandelinka bramborová

- výskyt brouků i vajíček je nerovnoměrný, někde listy poškozené, jinde téměř bez výskytu. Líhnutí a přelet brouků pokračuje, líhnou se larvy.

Monitoring - oranžová vajíčka na spodní straně listů, požerky, larvy a dospělci svrchu viditelní.

Ochrana - nálet a kladení rozvleklé, ošetření při začátku líhnutí prvních larev nebo při vysokém žíru brouků. Střídat účinné látky.

Další škůdci

- **vrtalky** - na listech brukvovitých dospělci vrtalek, larva dělá plošné miny v listech - škodlivost většinou nevýznamná - odlomení listu při sklizni

květílka řepná - pokračuje kladení, objevují se miny na listech řepy a špenátu, většinou neškodí

chřestovníček obecný - na chřestu hojní dospělci a vajíčka, občas i larvy, někde by

mohly škodit i larvy vrtule chřestové, která je většinou vzácná

Užitečné organismy

- početnost nízká, vyšší výskyty pouze slunéček v porostech se mšicemi, slunéčka

mohou indikovat přítomnost mšic, občas soudečkově nafouklé mšice od mšicomarů a na rostlinách drobní, tmaví dospělci. Stále převažují nesespecializovaní predátoři pohybující se po povrchu půdy (střevlíci, pavouci, méně často drabčící).

Poškození od krytonosců přibývá - uvnitř jsou vajíčka nebo larvy krytonosců

Krytonosec – vlevo dospělec, vpravo tmavé hlavy larviček v řápíku, který může praskat

Poškození krytonosci (vlevo) je odlišné od jamek vyžraných dřepčíky

Krytonosci – snůška vajíček (uprostřed) je nakladena dovnitř silné žilky, vpravo světlá skvrna s otvorem – druhá snůška

Pokračuje nálet třásněšek do ozimé cibule, na letošních výsevech zatím neškodí

Třásněnky jsou i na listech brukvovitých, které po sání světlají a jsou na nich tmavé kapičky trusu, někde bylo až 10 dospělců/list

Poškozená rostlina larvami květilek vadne, kořeny ožrané, začernalé, v okolí světlá larva nebo tmavě červenohnědé puparium - poškozených rostlin přibývá

Začíná přelet mšice zelné, jsou první kolonie, vlevo okřídlená mšice napadená entomopatogenní houbou

I po ošetření zůstává kyjatka hrachová na rostlinách, může dojít k novému růstu kolonií

Kolonie mšice makové

Larva pestřenky pruhované je výkonný predátor mšic

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)

Osenice polní - začátek letu 1. generace, housenky mohou být již příští týden

Můra kapustová - let 1. generace, kladení a líhnutí housenek

